

Arvensis

GRANSKAD KUNSKAP FRÅN HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPENS HIR-RÅDGIVARE

6.2014
NOVEMBER

RÖRLIG ARRENDE- AVGIFT

Slipad
odlingsintensitet

Dikning
med rätt
att korsa
kablur

Kreativ mot
skräppan

Fältröjaren
gör trösken
effektiv

Skribenter i detta nummer: Linda Karlsson, Björn Roland, Hanna Johansson, Patrick Petersson, Martin Lindeqvist, Ann-Charlotte Wallenhammar, Per-Anders Algerbo, Emma Hjelm, Fredrik Hallefält, Linda af Geijerstam, Anders Pålsson, Olof Pålsson, Anna Rappe, Zivco Rasic, Gunnel Hansson, Nils Yngveson, Camilla Persson, Kerstin Andersson, Stefan Gustavsson, Jan-Ola Andersson

MARTIN LINDEQVIST OCH ANNA RAPPE,
HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPET KALMAR KRONOBERG BLEKINGE

Kreativa medel mot skräppa

På vallintensiva gårdar har skräppan ofta en alltför stark ställning. Kemisk skräppabekämpning och de önskvärda baljväxterna är en svår kombination. Men med kreativa medel kan vi komma runt problemet.

Skräppan medför stora problem speciellt på gårdar med en vallintensiv växtföljd där utrymmet är litet att ha marken öppen flera år i rad. För att få bukt med skräppan gäller det att agera brett och att vara kreativ. I Kronoberg har vi tillsammans med HIR-kunder med accelererande problem med skräppa provat att tänka nytt kring skräppabekämpningen.

Ren gräsfröinsådd

Genom att ta bort klöver i vallfröblandningen vid insådden på våren av en ny vall är det enklare att bekämpa insådden kemiskt. Bakgrunden är en försöksserie med kemisk bekämpning av skräppa där Ally 50 ST haft bra effekt på just skräppa i befintlig vall och det har vi även sett i praktiken vid insådd. Preparatet är inte registrerat för bekämpning i vallar men är godkänd i spannmål

Höstetablerad klöver värd sin kostnad

Eftersådd klöver		Merkostnad för vall som får brytas ett år tidigare på grund av skräppa	
50 % högre klöverfrö mängd	300 kr/ha	Vallfrö	130 kr/ha
Sådd med rampspridare + vältning	330 kr/ha	Traditionell etablering: bearbetning och arbete	500 kr/ha
Extrakostnad	630 kr/ha		630 kr/ha
Om vi ställer extrakostnaden som höstetablerad klöver innebär mot att behöva bryta vallen efter två år istället för efter tre år hamnar vi på jämförbara kostnader. En lyckad efteretablering av klövern kan alltså vara värd sitt pris om skräppan är ett stort problem.			
Källa: grovfoderverktyget.se samt Maskinkostnader 2014			

vid vallinsådd. Den tar dock kål på all klöver.

Klöver ger värdefullt och prisvärt tillskott i vallfodret och de flesta vill kunna utnyttja de fördelar en blandvall innebär. Några gårdar med skräppaproblem har därför valt att så gräsfröna på våren men provat att vänta med klöversådden till hösten med relativt gott resultat.

Prövat eftersådd klöver

Hösten 2012 valde en av våra kunder att så in vit- och rödklöver i kornstubben på hösten efter tröskning. Gräsfröna såddes redan på våren i samband med sådden av vårkornet. Klövern såddes med en rampspridare med efterföljande vältning. Eftersom klöveretablering på hösten riskerar en sämre etablering valde vi att gå upp i rödklöverfrö mängd mot normal med cirka en tredjedel (6-7 kg/ha). Det visade sig dock

vara svårt och i praktiken blev klövermängden 8-10 kilo per hektar. När vi besiktade fältet våren 2013 kunde vi konstatera att klöveretableringen var god och under 2013-2014 har vallarna avkastat bra. Lantbrukaren har upprepat sin strategi även denna höst.

En annan variant för eftersådd klöver är att så in klöver tidigt efterföljande vår, ett år efter gräsfröinsådden. Detta provades på samma gård våren 2014 på ett fält där klöversådd inte blev av hösten 2013. Denna gång blev resultatet sämre men en del klöver grodde och framför allt då i de blöta partierna.

Ibland värt risken

Att kombinera en effektiv skräppabekämpning med en riklig baljväxthalt i vallen är inte en lätt uppgift. Vid goda förhållanden kan höstsådda baljväxter gå bra men försöken

visar entydigt på sämre resultat ju senare på hösten man sår. En önskvärd kompromiss är att klöverfrö sås in efter en helsädeskör i juli månad.

En misslyckad höstetablering av baljväxterna innebär en vall med lägre baljväxtandel. Då påverkar det både avkastningen och näringsvärdena i vallen. Men det är ett alternativ som ger en kraftfullare kemisk bekämpning av skräppan under insåningsåret på gårdar som har betydande problem med skräppa.

Slipp vallbrott

Vår bedömning är att man behöver gå upp 50 procent i utsädesmängd av baljväxterna på grund av den sämre etableringen vid höstsådd. Det motsvarar cirka 300 kronor per hektar. Till den ökade utsädesmängden ska också kostnader

för en extra körning belasta kalkylen. I exemplet använder lantbrukaren en rampspridare och vältar efter sådden. Maskinkostnaderna uppgår tillsammans till cirka 330 kronor per hektar, en total extrakostnad på cirka 630 kronor per hektar. Om vi ställer den extra såkostnaden på hösten mot att eventuellt behöva köra upp vallen ett år tidigare är frågan om den extra kostnaden är motiverad. En vall som får brytas efter två

istället för efter tre år ger en extrakostnad kring samma nivå som eftersädd klöver, se tabel-

len. Eftersädd klöver kan vara ett alternativ som lönar sig där skräppan brett ut sig.

Välj blandvall på våren

Att etablera baljväxterna på hösten innebär en risk men kan vara ett alternativ om skräppan börjar gå en över huvudet. Kanske kan vissa fält saneras på detta sätt. Som huvudalternativet får ändå vara att lägga allt krut på våren och satsa på en bra etablering av en tät blandvall och sedan vara rädd om den! ■

Vi har kalken för allas behov!

Mjöl, kross, magnesiumkalk, strukturkalk och kalkfilterdike.

Kontakta din växtodlingssäljare eller Nordkalk direkt.

Frångängsmjöl från Nordkalk	
• Ökologiskt råmjöl: Fostop® Struktur	Mjöl med spritrikligt högt innehåll
• Arvsörsting	Enligt ordination eller på Modkalk-representation
• Ökologiskt råmjöl	Ökologiskt råmjöl (Mjöl med spritrikligt innehåll)
• Sädeskalk	För att förbättra spårämneshalten i sådd
• Ökologiskt råmjöl	Kärlkalk Modkalk

www.nordkalk.com

FOTO: MARTIN LINDEQVIST

Bemästra skräppan upprepat

Med sin djupa pålrot som skjuter skott och med sina tusentals livskraftiga frön årligen som dessutom överlever länge i marken är skräppan en fiende att ta på största allvar.

Att skräppans frön överlever både ensilering, passage genom komagen och flytgödselbrunnen med full livskraft gör inte det hela bättre. Det gäller att ha en genomtänkt strategi med olika verkningar så skräppans utbredning hindras på gården. För när skräppan väl etablerat sig i vallen vet vi av erfarenhet att den är mycket svår att få bort.

Mota brett

Två års öppet bruk med noggrann upprepad jordbearbetningar ger god effekt mot skräppans pålrotter. Stubbearbetning och djup och jämn plöjning är avgörande. Om nya frön kan hindras från att gro har vi mycket vunnet.

- Använd skräppafritt vallfrö (se mer sidan 31)
- Skörda ensilaget tidigt innan

skräppan hinner sätta grobara frön.

- Putsa betesvallar direkt efter avbetning.
- Välj insåningsgrödor som sluter sig snabbt – fröskräppor är känsliga för konkurrens.

Ta med grönmassan hem

Det gäller att hålla vallen tät och att skydda vallsvålen under hela vallens livslängd. För det är ofta i luckor skräppan kommer. Luckorna kan ha uppkommit genom ojämn etablering av vallen eller av till exempel gödseltunnans spår, slirskador, spill från vallskörden, vildsvinsskador, trampskador av betesdjur och utvint-ring.

En del av det här kan man påverka som vallodlare. Alltför ofta blir gödseln utkörd under ogynnsamma förhållanden.

Ofta finns någon hög med grönmassa kvar efter vallskörden vilket kväver gräset och ger en lucka för skräppan. Spill drar även till sig vildsvinen. Likaså är det alltför stort risktagande att köra flytgödsel på den nyanlagda vallen under insåningsårets höst. Skräppaplantorna uppenbarar sig senare i dessa luckor och följden blir en minskad avkastning, minskad smaklighet i ensilaget och en kortare liggetid för vallen. Bilderna visar ett tydligt exempel där en skräppaplanta etablerat sig i en lucka redan till andrasörden året därpå då höstens stallgödselkörning gav upphov till en lucka i vallen.

Vänta inte för länge med kem

Har man möjlighet att bekämpa skräppan kemiskt är det en framkomlig väg men det gäller att gå in med kem

◀ **Skräppa i luckan.** Till vänster ses en lucka i en vall efter gödselkörning på hösten, bilden är tagen på våren. Till höger syns samma lucka senare på sommaren inför andraskörden då en skräppaplanta hunnit breda ut sig.

när problemet är hanterbart och inte vänta tills skräppan fått alltför stor utbredning. I spannmålen man har god chans. Att behandla kemiskt i befintlig vall går men ofta kommer skräppan tillbaka senare i vallens liggtid. Effekten är osä-

ker om klövern ska skonas och dessutom måste man plocka bort vallstödet så som det har varit utformat hittills.

Behandlingsalternativ som Harmony 50 SX (betesvall), Starane XL och Gratil 75 WG har fungerat acceptabelt i för-

sök. Starane XL gäller dock rena gräsvallar även om man i försöken sett en svag återhämtning av klövern till nästkommande år. Harmony 50 ST är något skonsammare och har efter två år haft en klöverandel i nivå med obehandlad vall

i försöken. Gratil 75 WG är mest skonsam mot klövern men skräppaeffekten är sämre och ligger i snitt på 50 procent effekt. ■

– och med alla medel

"Bra back-up från både Söderberg & Haak och vår återförsäljare i kombination med produkter av hög kvalitet gör att vi är väldigt nöjda med maskinerna från Amazone"

Charlie Svensson
Wideröra

Försäsongserbjödande till och med 15 december

På Wideröra, som består av två gårdar, Wideröra och Ormastorp, och ligger i nordvästra Skåne, odlas totalt 700 hektar. Man odlar vete, korn, sockerbetor och höstraps. På gården finns ett antal olika Amazonemaskiner; UX 5200 spruta, Cirrus såmaskin, Catros kultivator samt ZA-M spridare.

Prata med din återförsäljare

Söderberg & Haak Maskin AB

Box 504 • 245 25 Staffanstorp • mail@sodhaak.se • www.sodhaak.se

Arvensis ges ut av de oberoende organisationerna HIR Malmöhus, Hushållningssällskapen Skaraborg, Östergötland, Kalmar-Kronoberg-Blekinge, Kristianstad och Växa Sverige.

Arvensis förmedlar granskad och komprimerad kunskap även med internationell utblick. Målgruppen är professionella lantbrukare inom växtodlingsområdet. Våra skribenter är i huvudsak HIR-rådgivare som befinner sig mitt i lantbrukarnas vardag och verklighet.

Redaktion

Borgeby Slottsväg 11,
237 91 Bjärred
Tel 046-71 36 00
arvensis@hushallningssallskapet.se
www.arvensis.se
e-postadress till redaktion och
annons är förnamn.efternamn@
hushallningssallskapet.se

Gunnel Hansson Redaktör
Tel 046-71 36 13

Linda af Geijersstam
Tel 0706-15 67 70

Björn Roland Tel 0511-248 35

Emma Hjelm Tel 046-71 36 69

Henrik Nätterlund Tel 046-71 36 27

Artiklarna skrivs i samarbete mellan författaren och redaktionen. Har du synpunkter eller förslag på artiklar hör av dig till redaktionen.

Ansvarig utgivare

Erik Stjernedahl
Tel 046-71 36 10

Annonser

Thomas Linné
Tel 0708-81 66 11

Prenumerera på Arvensis

7 nummer per år för
795 kr/år + moms
Anmäl dig på www.arvensis.se
eller 046-71 36 00

Grafisk form

abSe media AB, Västerås

Tryck

Kepa Tryck AB, Kävlinge

Omslagsfoto

Henrik Nätterlund

Utgivningsplan 2014

	Material- dag	Utgivnings- dag
Nr 6	15 okt	3 nov
Nr 7	26 nov	15 dec

Vi vänder och vrider på siffrorna

Arvensis skrivs i huvudsak av HIR-rådgivare som är sin vana trogen att alltid vrida och vända på siffror för att komma fram till den optimala lösningen till kunden. Det märker du snabbt även i detta nummer. Vi har bland annat räknat på ökad stubbhöjd vid skörd, jämfört ekologiska gödselmedel och insatsnivån i höstveteodlingen. Vill du ha fast mark under fötterna rekommenderar Patrick Petersson kontinuerlig prissäkring. Det ger dig ett stabilt pris utan riktiga bottenapp men kostar samtidigt en del. Är du bekväm med lite mer gungfly under fötterna och gärna tar risker för att tjäna pengar kanske du tilltalas av Stefan Gustavssons artikel om rörlig arrendeavgift. Linda af Geijersstam ger dig verktyg att räkna vidare på de egna förutsättningarna i grovfoderodlingen. Trevlig läsning.

Gunnel Hansson,
Agronom, redaktör Arvensis

Ur innehållet:

4 Prissäkring gav lägre risk

Kostade i lägre medelpris

6 Samspelande odlingseffekter

Lagom intensivt vete lönsamt

10 Rörlig arrendeavgift

Följer lönsamheten i odlingen

12 Kreativa medel mot skräppa

Bemästra ogräset brett

18 Ekogödsel med prisskillnad

Rötrest från biogas breddar utbud

20 Fältröjaren tar höga stubben

Ökar tröskkapaciteten

24 Täckdikning som korsar

Ta hänsyn till kablar i planen

29 Ensileringsmedel lönade sig

Mindre kraftfoder med bättre protein

30 Köp inte ogräset med gräset

Renkavlefrön kan finnas i gräsutsädet

32 Grovfoder med kostnad i fokus

Räkna är lönsamt

